

Lausunto

26.01.2024

Asia: VN/7050/2023

Luonnos valtakunnalliseksi nuorisotyön ja -politiikan ohjelmaksi (VANUPO) 2024-2027

Lausunnonantajan lausunto

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 1: Jokaiselle nuorelle polku eteenpäin

-

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 2: Monipuolista tietoa ja välineitä nuorten mielen hyvinvoinnin tukemiseen

Vi underskriver Nätverket för psykisk hälsa i Finland/ Mielenterveyspoolis utlåtande i sin helhet med vikten på att: ” On erittäin hyvä, että VANUPOon on kirjattu kansallisen mielenterveysstrategian ja itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanon jatkaminen. Tämä on kirjattu myös Petteri Orpon hallitusohjelmaan. Ohjelmaluonnoksessa ei kuitenkaan ole kuvattu konkreettisesti VANUPO:n ja mielenterveysstrategian suhdetta toisiinsa. Mielenterveysstrategian ja itsemurhien ehkäisyohjelman toimeenpanoon ei ole osoitettu erillistä rahoitusta, mikä jättää epäselväksi tosiasialliset mahdollisuudet edistää nuorten mielenterveyttä näiden ohjelmien kautta. Jotta mielenterveyspolitiikkaa voidaan toteuttaa systemaattisesti ja pitkäjänteisesti, kansallisen mielenterveysstrategian toimeenpanoon tulee osoittaa riittävät kohdennetut resurssit...”

Vi anser att målsättningarna i VANUPO/RUNGPO-programmet är på väldigt allmänna nivå, saknas konkreta åtgärder. God praxis helt enkelt, där det bland annat syns i en individuell plan, och utöver det saknas förebyggande åtgärder. Förebyggande åtgärder borde ske på ett universellt plan, som riktar sig till alla så som tex. en hel skolklass, var man når barn och unga i sårbara åldrar. Mera tyngdvikt borde satsas på evidensbaserat verktyg som YAM, Youth Aware of Mental Health som riktar sig till hela klassen. <https://www.fspc.fi/yam/yam>

YAM är ett förebyggande skolprogram för psykisk hälsa bland unga. Psykosociala förbundet är först i Finland med detta förebyggande YAM-arbete, som började i Österbotten år 2018. YAM stimulerar till utveckling av ett stort antal färdigheter och kunskaper om psykisk hälsa. YAM står för Youth Aware of Mental Health (ungdomar medvetna om psykisk hälsa), och är ett program för skolelever som

främjar diskussion, utvecklar färdigheter för att möta livets svårigheter och ökar kunskapen om psykisk hälsa. Evidensen har påvisats minska på nya depressionsfall med 30% och nya suicidförsök med 50%.

Programmet främjar utvecklingen av problemlösande förmåga och emotionell intelligens, till exempel hur man handskas med egna och andras känslor, relationer och empati. Eleverna får även kunskap om psykiskt hälsofrämjande livsstilar och hur man kan hjälpa sig själv och sina kompisar. YAM riktar sig till hela klassen och utförs i klassrummet tillsammans med eleverna och utbildade YAM-instruktörer. YAM-programmet genomförs i skolorna under tre veckor, sammanlagt 5 lektioner, process över tid.

I Psykosociala förbundets strategi ingår att arbeta aktivt för att förebygga psykisk ohälsa. Vi sätter stor vikt på att programmet är evidensbaserat! Från år 2022 har vi utbildat 7 nya certifierade YAM-instruktörer i Finland. Dessa instruktörer är idag aktiva i 17 högstadier i Sydösterbotten, Österbotten och Nyland (USM rf och Barnavårdsföreningen rf). Under år 2024 fortsätter YAM-implementeringen och utvecklingsarbetet på olika håll i Finland.

Vi skriver även under det Svenska Finlands Folktinget lyfter fram i sitt utlåtande: ” Inför att beslut ska fattas om hur tillgången till mentalvårdstjänster ska förbättras vore det viktigt att det noteras i programmet att tillgången till svenskspråkiga tjänster är i ett sämre utgångsläge än tillgången till finskspråkiga tjänster. För att kunna uppnå programmets mål 4 att alla unga ska ha tillgång till mentalvårdstjänster av hög kvalitet i rätt tid bör därför en av programmets åtgärder vara att utreda vilka utmaningar och behov som finns avseende de svenskspråkiga mentalvårdstjänsterna. Det krävs särskilda insatser och specialanpassade lösningar för att kunna säkerställa tillgången till tjänster på ett likvärdigt och kvalitativt sätt på båda språken. Detta är särskilt viktigt med hänvisning till införandet av terapigaranti, för att kunna säkerställa att den faktiskt uppfylls även för svenskspråkiga unga.”

Vi anser också att det är viktigt med diskussion om stigma och skam kring psykisk ohälsa i Finland. Olika lågtröskel service bör finnas med, ss psykiatriska sjukskötare i skolor. De ungdomar som inte klarar sig med terapi borde få en mera lättillgänglig service typ i form av avdelning var man kan lägga in sig själv, så som man har på vissa orter i Sverige. Det som man sett är att den unga då klarats sig med ca. 3 dygns vård istället för långa vårdperioder. Att det verkligen finns tillräckligt med vårdplatser för unga och att det är lätt tillgängligt.

Hallituksen nuorisopoliittiset tavoitteet ja toimenpiteet; Kori 3: Nuorten hyvinvointia tuetaan osallisuutta, yhteisöllisyyttä ja turvallisuutta vahvistamalla

-

Nuorisotyön ja –toiminnan tukemisen linjaukset

-

Painopisteet nuorisolan valtakunnallisten osaamiskeskusten valtioneupukelpoisuuden hyväksymiselle

-

Suomen kansalliset tavoitteet nuorisolan eurooppalaiselle ja kansainväliselle toiminnalle

-

Muita näkemyksiä ohjelmasta

Psykosociala förbundet, Barnvårdsföreningen i Finland samt USM underskriver föreningen Luckan rf text i utlåtandet: " Viktigt att fästa särskilt vikt vid resultaten som berör den finlandssvenska ungdomsbarometern och försämringar rörande det psykiska välmående; beaktande inom programmet denna målgrupps särskilda svårigheter såsom bristen av tillgång på svenskspråkig personal..." Samt från Svenska Finlands Folktingets utlåtande: "Folktinget önskar framhålla att all planering av samarbeten för att säkerställa en fungerande och enhetlig elevhälsa bör göras parallellt på finska och svenska."

Mera information fås av:

PSYKOSOCIALA FÖRBUNDET

Psykosociala förbundet är en ideell, riksomfattande och svenskspråkig expertorganisation inom området psykisk hälsa i Finland.

BARNAVÅRDSFÖRENINGEN I FINLAND

Barnvårdsföreningen är Finlands äldsta barnskyddsorganisation, grundad 1893. Vi tror på förebyggande arbete och stöder därför barn, unga och familjer i ett så tidigt skede som möjligt. Vi arbetar professionellt på svenska, finska och i mån av möjlighet på engelska. All vår verksamhet styrs av barnets bästa och FN:s konvention om barnets rättigheter. Barnvårdsföreningen är en allmännyttig organisation. Verksamheten finansieras av kommuner och välfärdsområden som köper våra tjänster eller genom olika bidrag såsom t ex Stea och stiftelser. Barnvårdsföreningen lyfter aktivt fram barnets behov och rättigheter till diskussion i samhället. Med vårt påverkansarbete och vår medborgaraktivitet vill vi utveckla barnskyddet i Finland

USM

Understödsföreningen för svenskspråkig missbrukarvård är en ideell förening med uppdrag att upprätthålla och utveckla stödtjänster inom den svenskspråkiga missbrukarvården till hela Svenskfinland. Föreningens tjänster riktar sig till vuxna personer med beroende samt deras anhöriga. Föreningen upprätthåller Ninniverksamheten och denna erbjuder stödtjänster med låg tröskel åt barn och unga som lever i familjer med beroende och psykisk ohälsa. Föreningen samarbetar med Psykosociala förbundet kring YAM och genomför programmet i skolor i Syd-Österbotten.

Nummelin Petra
Psykosociala förbundet rf